

HUOM! Taittamaton versio

Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille

YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla 2021

Kaupunginjohtajan terveiset

Vastuullisuus on keskeinen arvo Vantaan strategiassa. Vastuullisuudella tarkoitamme hyvän elämän turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Valmistelussa ja päätöksenteossa huomioimme ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset näkökulmat. Toisin sanoen edistämme toiminnassamme kestävän kehityksen toteutumista.

Kuntien perustehtävä on edistää kuntalaisten hyvinvointia. Juuri siihen pyrkivät myös kestävän kehityksen tavoitteet. Julkinen hallinto voi esimerkiksi, valinnoillaan ja päätöksillään vaikuttaa merkittävästi tähän kehitykseen.

Systemaattinen kestävän kehityksen edistämisen työ alkoi Vantaalla vuonna 2018, kun toteutimme YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden olennaisuusarvioinnin, jossa tarkasteltiin kaupungin nykytilaa, haasteita ja jo tehtyjä toimia. Vantaan ensimmäinen VLR (Voluntary Local Review) -raportti on jatkoa silloin alkaneelle kestävän kehityksen työlle.

Vantaa toteuttaa vastuullisuustyötä erilaisten ohjelmien ja tiekarttojen avulla: muun muassa resurssiviisauden tiekartta, hyvinvointiohjelma, myönteisen erityiskohtelun ohjelma, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, strategisten hankintojen tiekartta ja elinvoimaohjelma ohjaavat kaupungin työtä. Kaupungin Uusi Vantaa 2020 -organisaatiouudistuksessa vastuullisuus tunnistettiin yhdeksi kaupungin strategiateemaksi.

Vuoden 2020 keväällä jouduimme kaikki poikkeukselliseen tilanteeseen, kun yhtäkkiä itsestään selvinä pitämämme asiat otettiin pois ja elämäämme rajoitettiin tavalla, johon emme ole tottuneet. Aluksi ajattelimme pian palaavamme taas normaaliin, mutta nyt yli vuoden poikkeusolojen jälkeen ajatuksemme ja toivomme on uudessa normaalissa.

Koronapandemia on vaikuttanut meidän kaikkien elämiimme. Ikävä kyllä myös osa kestävän kehityksen tavoitteista on ottanut takapakkia: työttömyys ja lapsiköyhyys on lisääntynyt, nuorten mielenterveysongelmat yleistyneet ja ruoka-avun varassa olevien vantaalaisten määrä kasvanut. Toisaalta monien tavoitteiden saavuttaminen on nyt entistä lähempänä: kaupungin kunnianhimoisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen ei ole enää kaukana ja ilmanlaatu oli vuonna 2020 parempi kuin koko mittaushistorian aikana. Nyt jos koskaan on oikea hetki ottaa kestävän kehityksen tavoitteet kaupunkimme yhteisiksi tavoitteiksi ja varmistaa, että yksikään vantaalainen ei jää jälkeen oikeudenmukaisessa ja kestävässä elpymisessä.

Sisällys

Kaupunginjohtajan terveiset.....	2
Tiivistelmä	4
Johdanto	5
Vantaa kaupunkina.....	6
Kuinka raportti toteutettiin	9
Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla	11
Tavoite 1 – Ei köyhyyttä.....	12
Tavoite 2 - Ei nälkää.....	14
Tavoite 3 - Terveyttä ja hyvinvointia	16
Tavoite 4 - Hyvä koulutus.....	18
Tavoite 5 - Sukupuolten tasa-arvo.....	20
Tavoite 6 - Puhdas vesi ja sanitaatio.....	22
Tavoite 7 - Edullista ja puhdasta energiaa	24
Tavoite 8 - Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	26
Tavoite 9 - Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	28
Tavoite 10 - Eriarvoisuuden vähentäminen	30
Tavoite 11 - Kestävät kaupungit ja yhteisöt.....	32
Tavoite 12 - Vastuullista kuluttamista	34
Tavoite 13 – Ilmastotokeja.....	36
Tavoite 14 - Vedenalainen elämä.....	38
Tavoite 15 - Maanpäällinen elämä	40
Tavoite 16 - Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta.....	42
Tavoite 17 - Yhteistyö ja kumppanuus.....	44
Johtopäätökset.....	46

Tiivistelmä

Vantaan kaupungin valtuustokauden 2018-2021 strategian keskeisinä tavoitteina ovat kaupungin talouden tasapainosta huolehtiminen, kaupungin tiivistäminen, kaupungin elinvoiman ja vetovoiman parantaminen, asukkaiden hyvinvoinnista huolehtiminen sekä palveluiden kehittäminen uudistavalla ja osallistavalla otteella. Strategiassa muotoillut arvot ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys. Vantaata kaupunkina sitovat useat kansainväliset sopimukset sekä kansalliset ja kansainväliset lait. Osaa näistä vaatimuksista ei pystytä toteuttamaan täysimääräisesti. Suurin osa YK:n kestävän kehityksen tavoitteista on strategiassa hyvin huomioitu, mutta puutteitakin on.

Vantaalla tehdään paljon työtä kestävän kehityksen edistämiseksi, ja koimme tärkeäksi arvioida strategiakauden lopussa, missä olemme onnistuneet ja missä ehkä emme. Raportin tarkoituksena on kartoittaa kuluneen valtuustokauden strategian ja kestävän kehityksen tavoitteiden yhteydet, joiden pohjalta voidaan antaa suosituksia ja tehdä suunnitelmia tulevaisuutta varten sekä jakaa hyviä käytäntöjä. Raportti antaa hyvät edellytykset kestävän kehityksen suunnitelmallisen työn kehittämiseen Vantaalla.

Raportissa on tarkasteltu kaupungin toimintaa jokaisen 17 YK:n kestävän kehityksen tavoitteen ja soveltuvien alatavoitteiden näkökulmasta. Jokaiselle tavoitteelle on etsitty mahdollisimman hyvin tavoitteen tilaa Vantaalla kuvaavat indikaattorit sekä toimenpiteet, jotka esitellään raportissa.

Johdanto

Tämä raportti toimii Vantaan kaupungin ensimmäisenä VLR-raporttina, jossa tarkastellaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa Vantaalla.

Ensimmäisen kerran kestävä kehitys on määritelty YK:n Brundtlandin komission raportissa Our Common Future vuonna 1987. Raportissa kestävä kehitys tarkoittaa kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa. Kestävä kehitys pitää sisällään ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden. Brundtlandin komissiosta asti se on ollut osa YK:n toimintaa. Vuonna 2000 määriteltiin ensi kertaa tarkemmin suuntaviivat kestävän kehityksen toteuttamiseksi. Tavoitteet nimettiin vuosituhattavoiteiksi (Millennium Development Goals, MDGs). Nämä kahdeksan tavoitetta oli määrä saavuttaa vuoteen 2015 mennessä. Monet tavoitteista, kuten köyhyyden puolittaminen, saavutettiin, mutta työ kestävän kehityksen mukaisen maailman saavuttamiseksi ei vielä tullut valmiiksi.

Niinpä vuonna 2015 YK:ssa sovittiin globaalista kestävän kehityksen Agenda 2030 toimintaohjelmasta, joka tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestäväan kehitykseen, jonka osa-alueina ovat ympäristö, talous ja ihminen. Ohjelman yksi kantavista arvoista on, ettei ketään jätetä kehityksessä jälkeen. Agenda 2030 pitää sisällään 17 kestävän kehityksen tavoitetta (Sustainable Development Goals, SDGs), joilla on yhteensä 169 alatavoitetta.

Tavoitteet ovat kunnianhimoisia ja saavuttaaksemme ne, täytyy meidän tietää, missä olemme menossa tällä hetkellä ja mitä on vielä tehtävänä. Suomi julkaisi ensimmäisen vapaaehtoisen maaraporttinsa (Voluntary National Review, VNR) vuonna 2016 ja toisen vuonna 2020. Kestävän kehityksen tavoitteisiin ovat sitoutuneet valtiot, mutta todellisuudessa jopa 2/3 kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta on kunnissa tehtävän työn vastuulla. Niinpä vuonna 2018 New York julkaisi ensimmäisenä kaupunkina maailmassa oman paikallisen tason seurantaraporttinsa (VLR) ja haastoi samalla muut kaupungit mukaan.

Vantaan kaupunginhallitus päätti 6.4.2020 kokouksessaan liittyä Helsingin, Espoon ja Turun joukkoon ja julkaista oman VLR-raporttinsa vuonna 2021. Raportti on toteutettu osana vastuullisuuden strategiateemaa.

Kaupungin johtoryhmä on 7.6.2021 kokouksessaan hyväksynyt raportin sekä linjannut, että raportointi toteutetaan jatkossa joka toinen vuosi. Raportti annettiin tiedoksi kaupunginhallitukselle 15.6.2021.

Vantaa kaupunkina

Vantaa on väkimäärältään maamme neljänneksi suurin kaupunki, vuoden 2020 lopussa asukkaita oli 237 231. Vantaa sijaitsee Uudenmaan maakunnassa ja on osa Helsingin seutukuntaa sekä pääkaupunkiseutua. Rajanaapureita ovat Helsinki, Espoo, Nurmijärvi, Tuusula, Kerava ja Sipoo. Kaupunki on jaettu seitsemään suuralueeseen ja 61 kaupunginosaan.

Helsingin pitäjästä tuli Helsingin maalaiskunta 1865, maalaiskunnasta kauppala 1972 ja kaupunki Vantaasta tuli 1974. Kehitys kaupungiksi alkoi kuitenkin jo 1950-luvulla, jolloin rakennettiin ensimmäiset kerrostalot, kaupungintalo ja avattiin lentokenttä.

Rakennetun kaupunkialueen vastapainona Vantaalta löytyy myös toisenlainen maailma: laajat metsäalueet Sotungissa ja Petikossa, Vantaan- ja Keravanjokilaaksojen avarat viljelymaisemat sekä puro- ja jokivarret, jotka kaikki ovat Vantaan luontoa parhaimmillaan. Useimmilla vantaalaisilla on enintään 300 metriä lähimpään virkistysalueeseen.

Vantaan nimikkolajit

Nimikkokasvi on metsäorvokki

Nimikkoeläin on lohi

Pinta-ala (1.1.2021)

Kokonaispinta-ala	240,35 km ²
Maa-alue	238,37 km ²
Vesialue	1,98 km ²

Väestörakenne (31.12.2020)

Väestö yhteensä	237 231
Naisia	50,1 %
Miehiä	49,9 %
0-6-vuotiaita	7,8 %
7-15-vuotiaita	10,5 %
16-64-vuotiaita	66,2 %
65+ -vuotiaita	15,5 %

Kieli (31.12.2020)

Suomenkielisiä 76,1 %

Ruotsinkielisiä 2,4 %

Saamenkielisiä Vantaalla asui 20 henkilöä (2019)

Vieraskielisiä 21,6 %

Erilaisilla kulttuureilla on tilaa kukoistaa, ja Vantaalla puhutaan yli 120 äidinkieltä. Yleisimmät kielet ovat suomen ja ruotsin lisäksi venäjä (3,8 %), viro (3,6 %), arabia (1,7 %), somali (1,3 %) ja albania (1,2 %).

15 vuotta täyttäneen väestön koulutusaste (31.12.2018)

Perusaste 30 %

Toinen aste 39 %

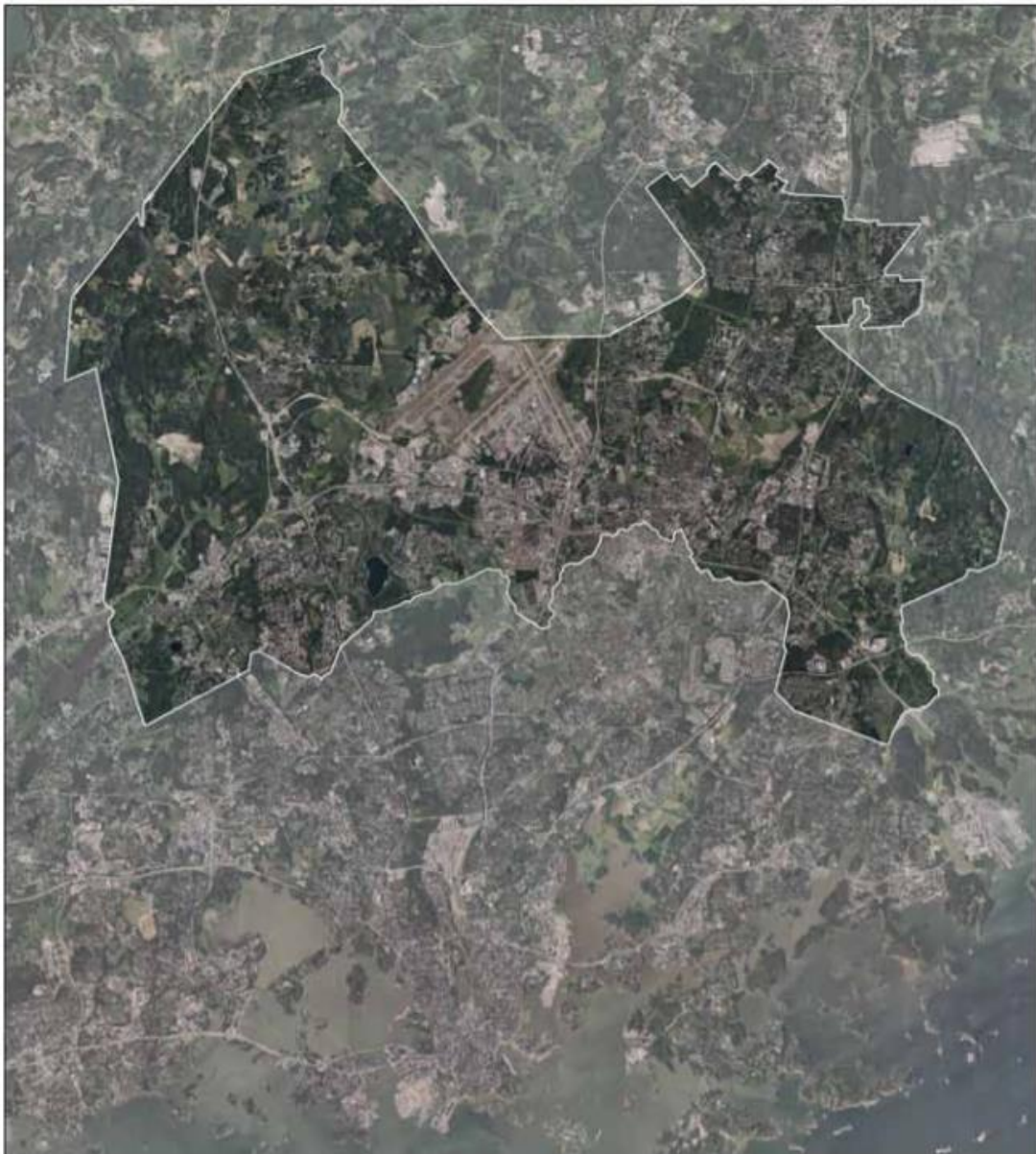
Korkea-aste 31 %

Korkea-aste voidaan jakaa edelleen kolmeen osaan, joista alimman korkea-asteen suorittaneita oli 9 prosenttia, alemman korkeakouluasteen 13 prosenttia ja ylemmän korkeakouluasteen suorittaneita 10 prosenttia.

Luottamushenkilöt

Vantaan kaupunginvaltuustoon 2017-2021 kuuluu 67 jäsentä

sd./18, kok./17, vihr./11, ps./5, vas./5, kesk/3, Sin./0, r./2, kd./2, ilman valtuustoryhmää/3

Kuinka raportti toteutettiin

Kaupungin poikkihallinnollinen vastuullisuuden strategiateeman johtoryhmä vastasi raportin valmistumisesta ja raportin toteuttamiseksi nimettiin työryhmä, jossa oli edustus kaupungin jokaiselta toimialalta. Työryhmä valitsi raporttiin nostettavat indikaattorit sekä toimenpide-esimerkit. Toimenpiteiden kuvaukset kerättiin laajalta joukolta kaupungin asiantuntijoita. Tavoitekohtaisten indikaattoreiden valinnassa painotettiin oleellisuutta Vantaan näkökulmasta ja vastaavuutta YK:n kestävän kehityksen alatavoitteisiin. Indikaattorit valittiin olemassa olevien indikaattorien joukosta. Raportti on toteutettu mukaillen Suomessa aiemmin tehtyjä Helsingin, Turun ja Espoon VLR-raportteja.

Työ aloitettiin tarkastelemalla kaupungin valtuustokauden strategian ja sen ohjelmien yhteyksiä kestävän kehityksen tavoitteisiin (mapping). Valtuustokautta ohjaa strategian lisäksi neljä ohjelmaa: resurssiviisauden tiekartta, hyvinvointiohjelma, maa- ja asuntopoliittiset linjaukset sekä elinvoimaohjelma. Näitä kaikkia tarkasteltiin YK:n kestävän kehityksen alatavoitteita ja mittareita vasten, jotta saatiin kuva siitä, mitä valtuustokaudella on ohjelmien pohjalta erityisesti toteutettu. Tarkastelun ulkopuolelle jätettiin tavoite 17, yhteistyö ja kumppanuus, koska sen alatavoitteet tulkittiin valtiotason työksi. Tavoite on kuitenkin otettu mukaan raporttiin ja sitä on käsitelty Vantaan näkökulmasta.

Mappingin toteutus

Vantaan valtuustokauden strategia ja sen ohjelmat luettiin läpi ja kerättiin kestävään kehitykseen liittyvät kirjaukset.

Kerätyt kirjaukset yhdistettiin sopiviin SDG-alatavoitteisiin tai mittareihin ja pisteytettiin relevanssin perusteella (*, **, ***). Yhden tähden saaneet poistettiin tarkastelusta.

** tai *** saaneet laskettiin yhteen kaistoittain/painopisteittäin. Sen jälkeen laskettiin yhteen, kuinka monta painopistettä arvioinnin mukaan huomioi kunkin SDG:n. Tämä siksi, jotta saatiin käsitys siitä, kuinka paljon yhteensä mikäkin SDG sai painoarvoa.

Lopputuloksena saatiin kunkin kestävän kehityksen tavoitteen esiintymistiheys kaupungin toimintaa ohjaavissa papereissa:

SDG1: Ei köyhyyttä	2
SDG2: Ei nälkää	1
SDG3: Terveystta ja hyvinvointia	4
SDG4: Hyvä koulutus	5
SDG5: Sukupuolten tasa-arvo	3
SDG6: Puhdas vesi ja sanitaatio	0
SDG7: Puhdasta ja edullista energiaa	2
SDG8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	11
SDG9: Kestää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	2
SDG10: Eriarvoisuuden vähentäminen	8
SDG11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt	11
SDG12: Vastuullista kuluttamista ja tuotantoa	6
SDG13: Ilmastotekoja	4
SDG14: Vedenalainen elämä	0
SDG15: Maanpäällinen elämä	2
SDG16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto	7

Strategiassa ja sen ohjelmissa eniten esiintyvät kestävän kehityksen tavoitteet

Korostui erityisesti valtuustokauden strategiassa, mutta vahvasti esillä myös ohjelmissa.

Korostui erityisesti resurssiviisauden tiekartassa ja hyvinvointiohjelmassa.

Korostui erityisesti hyvinvointiohjelmassa ja elinvoimaohjelmassa.

Tarkastelun perusteella voidaan todeta, että Vantaan valtuustokauden ohjelmissa on korostunut erityisesti talouteen ja eriarvoisuuteen sekä kestäviin kaupunkeihin liittyvät teemat. Vähiten ohjelmissa näkyvät vedenalainen elämä ja puhdas vesi ja sanitaatio.

Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla

Tavoite 1 – Ei köyhyyttä

Köyhyys on monimuotoinen ilmiö, jota ehkäistään laajasti useilla kaupungin toimialoilla. Tavoitteen saavuttamiseksi toiminnan tulee olla koordinoitua ja strategista.

Jokaisella on oikeus asuntoon

Asunnottomuuden poistamiseksi tehdään Vantaalla jatkuvasti töitä. Tavoitteena on ensin puolittaa asunnottomien määrä ja lopulta poistaa asunnottomuus kokonaan. Tavoitteen saavuttamiseksi on vuonna 2021 alkanut hanke, jossa kehitetään jalkautuvan työn mallia kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville henkilöille. Hankkeessa tehdään etsivää työtä, tarjotaan palveluohjausta ja jalkaudutaan asiakkaan kanssa eri palveluihin. Hankkeen kohderyhmänä ovat asunnottomat ja välittömän asunnottomuusuhan alla olevat, jotka ovat palveluiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat lisätukea palveluiden käyttämiseen.

Lapsiperheköyhyys

Perheen alhainen toimeentulo voi vaikuttaa lasten hyvinvointiin. Suhteellinen köyhyys luo eriarvoisuutta ja saattaa aiheuttaa yksinäisyyttä tai kiusaamista rajoittamalla lapsen toimintamahdollisuuksia. Se näkyy terveystottumuksissa ja terveydentilassa, erilaisena oireiluna, haasteina koulunkäynnissä sekä näköalattomuutena. Lapsuuden aikaisen köyhyyden vaikutukset ovat elämän mittaisia. Lapsiköyhyyttä vähennetään parhaiten huoltajien koulutustasoa nostamalla ja sitä kautta parempia työllisyysmahdollisuuksia luomalla.

Perhekeskukset ovat yksi keino helpottaa alhaisen toimeentulon perheitä. Perhekeskuksissa perheille on saatavilla erilaisia tukimuotoja, kuten ruoka-apua, lastenvaate- ja tarvikepisteitä. Perhekeskuksissa laaja yhteistyö eri toimijoiden mm. kolmannen sektorin välillä mahdollistaa kynnyksettömän palveluiden saannin.

Ikääntyneen väestön vähävaraisuus

Seniorineuvonnan palveluohjaajat tekevät ikääntyneiden asiakkaiden luokse kotikäyntejä ja siellä tehdyssä laajassa palvelutarpeen arvioinnissa kysytään myös taloudellisesta tilanteesta ja ohjataan etuuksien hakemisessa. Sosiaalityöntekijälle asiakkaan asia ohjataan, kun ilmenee talousasioissa suuria ongelmia ja selvittämisen tarvetta. Asiakasta ohjataan tarvittaessa Kelan palveluihin, sosiaaliseen luototukseen, talous- ja velkaneuvontaan sekä annetaan asumisohjausta edullisemman vuokra-asunnon hankkimiseksi. Kotihoidon kuukausimaksuihin ja tiettyihin tukipalvelumaksuihin voidaan tehdä päätös maksun alentamisesta tai siitä luopumiseksi, jotta asiakas voi käyttää tarvitsemaansa palvelua taloudellisesta tilanteestaan riippumatta. Edullisten vuokra-asuntojen riittävyys on ensiarvoisen tärkeää myös ikääntyneen väestön köyhyyden ehkäisemiseksi.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Lapsiköyhyys

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

Suhteellinen köyhyys

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet henkilöt vuoden aikana, % asukkaista

Kodittomuus

Tavoite 2 - Ei nälkää

Koronapandemia on vaikuttanut negatiivisesti vantaalaisten hyvinvointiin ja yhä useamman tulot eivät riitä riittävän ravitsemuksen turvaamiseen. Onkin tärkeää löytää keinot, joilla kaupunki tavoittaa kaikki ravitsemuksellista tukea tarvitsevat.

Ruokaa, yhteisöllisyyttä ja työtä Yhteisen pöydän ympärillä

Yhteinen pöytä on Vantaalla kehitetty, muuallakin hyväksi havaittu ruoka-avun toimintamalli ja alusta, joka kerää kaupungin, kirkon, kolmannen sektorin ja koulutuslaitosten toimijat yhteen hävikkiruuan hyödyntämiseksi. Verkostoon kuuluu yli 50 ruokahävikin aktiivista lahjoittajaa (kaupat, elintarviketehtaat ja tukut) ja normaaliaikana 80 ruoka-apua eri tavoin Vantaalla jakavaa järjestöä, kaupungin asukastilaa ja muuta toimipistettä, mukana ovat myös luterilaiset seurakunnat ja muut kirkot. Lisäksi Yhteisen pöydän hävikkiterminaali työllistää vaikeasti työllistyviä logistiikan, varasto- ja keittiöaloille. Ennen pandemiaa ruoka-apu oli Vantaalla sisätiloissa tapahtuvia, ruokaan liittyviä tapaamisia, kuten aamiaisia, välipaloja, lounaita ja kahvitteluja ja niiden ohessa oli erilaisia ruoka-avun saajia palvelevia muita toimintoja, kuten palveluneuvontaa, vertaistukea, neulojen vaihtoa, keskusteluapua, velkaneuvontaa ja harrastustoimintaa. Ruoka-avun kehittämisen tavoitteena on lisätä ruoka-avun saajan ja jakajan hyvinvointia ja toimijuutta. Pandemia vei ruoka-avun takaisin ulos leipäjonoihin. Vantaalla tulevaisuuden haasteena on lämpimien tähdelounaiden valtavat määrät, jotka edelleen menevät hukkaan suurelta osin. Palveluntarjoajien kanssa tehtävä yhteistyö on tässä avainasemassa.

Piknikpusseja puistoruokailussa

Vantaalla on järjestetty puistoruokailuja lapsille ja nuorille vuodesta 2019 lähtien. Kesällä 2019 oli tarjolla lämmin ateria kahdessa toimipisteessä. Koronapandemian vuoksi viime kesänä ja tulevana kesänä lämpimän aterian sijaan jaetaan eväspusseja. Piknikpussin sisältö vaihtelee päivittäin ja pussi voi sisältää esimerkiksi hedelmän, leivonnaisen, välipalakeksin ja smoothien. Eväspussi ei ravitsemuksellisesta vastaa lämmintä ateriaa, eikä se myöskään ole ekologisesti kestävä vaihtoehto, koska osa tuotteista on yksittäispakkauksissa. Puistoruokailun tavoitteena on tarjota lapsille ja nuorille välipala kesäaikana, kun koulut ja oppilaitokset ovat suljettuina. Tavoitteena on myös lisätä kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta. Kaikissa toimipisteissä on tarjolla oheistoimintana ohjattua liikuntaa, kulttuuritarjontaa sekä muita aktiviteetteja viikoittain.

Ateriasopimusten avulla turvataan koululaisten riittävää ravinnon saantia

Pääkaupunkiseudulla on huomattu, että kouluruoka kelpaa koululaisille maanantaisin huomattavasti paremmin kuin loppuviikosta. Osassa Vantaan kouluja maanantaisin kulutetaan jopa viidennes enemmän ruokaa muihin koulupäiviin verrattuna. Näin suuresta erosta voidaan päätellä, että osa vantaalaisista koululaisista ei saa riittävästi ravintoa viikonloppuisin. Kaupungin ja palveluntarjoajien väliset sopimukset edellyttävätkin, ettei maanantaisin lounaaksi tarjota keittoa ja että kaikkia ateriakokonaisuuksien kuuluvia komponentteja on riittävästi tarjolla koko ruokailun ajan.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Elintarvikkeisiin käytettyjen menojen osuus tuloista

Ruokakassia viikossa yhteisen pöydän kautta

Ei syö aamupalaa joka arkiamu, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Tavoite 3 - Terveyttä ja hyvinvointia

Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on elinvoimaisen kunnan edellytys ja vastuullisen politiikan tulos.

Vantaalaista hyvinvointia ovat esimerkiksi viihtyisä ja turvallinen kaupunkiympäristö, mahdollisuus liikkua ja harrastaa, tilaisuus saada osallisuuden ja kohtaamisen kokemuksia, kulttuurista ja taiteen elämyksistä nauttimista, mahdollisuus hoitaa ja edistää terveyttään, oppia ja tehdä työtä sekä oikeus olla merkityksellinen osa kaupunkiyhteisöä.

Joskus toimet hyvinvoinnin edistämiseksi ovat verkostomaisen yhteistyön tulosta. Esimerkiksi lasten ja nuorten liikunnallisuutta on vahvistettu Liikkuva päiväkotitoiminta ja Liikkuva koulu -toimintamalleilla. Nuorten liikuntaa on tuettu välituntitoimintaa kehittämällä sekä esimerkiksi tarjoamalla maksuton sisäänpääsy uimahalleihin ja liikuntapaikoille. Kaupunki on järjestänyt järjestötoimijoiden kanssa lukemattomia liikuntaryhmiä, myös erityisryhmille sekä tukenut omaehtoista liikkumista julkisin liikuntapaikoin.

Mielenterveyden kysymykset haastavat kaupungin toimijoita sekä ennaltaehkäisevän toiminnan että korjaavien palvelujen järjestämisessä. Lasten ja nuorten mielenterveyden ilmiöt vaativat oikea-aikaisia palveluja ja tukea suoriutua arkielämän haasteista. Vanhemmuuden tukeminen, mutta myös vanhemman mahdollisiin mielenterveysongelmiin avun saaminen mahdollisimman varhaisesta vaiheesta alkaen, ovat keskeisiä ratkaisuja myös perheen lasten haasteisiin. Nuorten kohdalla mielen hyvinvointia tuetaan esimerkiksi nuorisopalvelujen, kulttuurin, liikunta- ja harrastustoiminnan, kouluympäristön ja opiskelijahuollon sekä tarvittaessa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluin. Vantaa on muun muassa käynnistänyt mittavan hankkeen, jonka turvin kaikille lapsille ja nuorille tarjotaan koulupäivän yhteyteen mieluisa vapaa-ajan harrastus.

Koronapandemia on lisännyt haasteita erityisesti terveydenhuollossa mm. kasvavana hoitovelkana sekä lisääntyneenä psyykkisen ja fyysisen hoidon tarpeena. Tulevina vuosina terveydenhuollon vakauttaminen tulee olemaan yksi kunnan suurimmista haasteista.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Vähemmän kuin yhden tunnin päivässä liikkuvat

Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokevat lapset

Koulu-uupumusta kokevat lapset

Tea-viisari (kuvaa kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämisessä)

Koettu elämänlaatu keskitasoinen tai sitä huonompi, koulutustason mukaan

Vähintään kerran viikossa kouluruoan väliin jättävät 8. ja 9. luokkalaiset

Tavoite 4 - Hyvä koulutus

Kasvatuksen ja koulutuksen tarjoaminen on yksi kunnan suurimmista perustehtävistä. Vantaalla koulutuksen haasteina ovat eriarvoistuminen ja lisääntyvät mielenterveysongelmat lasten ja nuorten keskuudessa.

Koulutukseen panostetaan Myönteisen erityiskohtelun ohjelmassa

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman painopisteen ”vahvistamme osaamista - tuemme koulupolkua” alla panostetaan kouluissa tehtävään erityisnuorisotyöhön, alakouluista toisen asteen opintoihin saakka sekä varhaiskasvatuksen kuraattoritoimintaan. Koulujen ja oppilaitosten nuorisotyöntekijät tukevat koulunkäyntiä ja nuorten vapaa-aikaa nuorisotyön menetelmin. Varian toimipisteissä toimii kaikkiaan viisi erityisnuorisotyöntekijää, joiden tavoitteena on tukea opiskelijoiden hyvinvointia kokonaisvaltaisesti ja siten vähentää opiskelijoiden keskeyttämiä. Syksyllä 2019 aloitettiin varhaiskasvatuksen pilottihanke, johon palkattiin kolme kuraattoria. Varhaiskasvatuksen kuraattorit tukevat erityisesti vanhemmuutta ja lisäävät moniammatillisuutta lasten tukitoimissa. Toiminnasta saatujen hyvien kokemusten tuloksena kuraattoritoiminta laajentui edelleen vuoden 2021 alusta yhden kuraattorin työpanoksella.

Digitaaliset ratkaisut ammatillisen koulutuksen haasteiden ratkojina

Opintojen keskeyttäminen on merkittävä ongelma ammatillisessa koulutuksessa ja syrjäytymiskehityksen riskitekijä. Ammatillisessa koulutuksessa oppimista tapahtuu työpaikoilla, oppilaitoksessa ja esim. verkossa. Tämä aiheuttaa haasteita kokonaisuuden hahmottamiselle ja opintojen etenemisen seurannalle. Vantaan Variassa on lähdetty etsimään ratkaisuja digitaalisista palveluista. Opintojen edistymisen seuraamiseksi on otettu käyttöön Workseed-palvelu, jonka avulla opiskelijan, opettajan ja muun tukihenkilökunnan on mahdollista hahmottaa paremmin opiskelijan opintojen kokonaisuutta ja seurata etenemistä sekä viestiä matalalla kynnyksellä. Näin henkilökunnan mahdollisuudet aikaiseen reagointiin paranevat. Annie-sovelluksen kautta taas opiskelijoilta kysytään tuentatarpeista ja vastaukset ohjataan suoraan eri asiantuntijoille, jotka ottavat yhteyttä opiskelijoihin. Sovelluksella tarjotaan opiskelijoille matalan kynnyksen sosiaalisesti hyväksytty väylä avun hakemiseen. Opiskelijat harvoin kieltäytyvät tuesta, mutta kynnys hakea tukea itse voi olla iso.

Opettajapula varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen opettajien koulutuksen aloituspaikkamäärät eivät ole vastanneet pääkaupunkiseudun tarvetta ja varhaiskasvatuksen opettajien pitovoima niin alalla kuin yksittäisissä päiväkodeissakin on alhaalla. Varhaiskasvatuksen opettajan vakansseja on osittain hoidettu määräaikaishenkilöillä epäpätevien lastenhoitajien toimesta. Varhaiskasvatuksen perusteiden ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen tavoitteellisen sekä pedagogisesti laadukkaan varhaiskasvatuksen suunnittelu, toteuttaminen sekä arviointi on haastavaa tällaisessa tilanteessa. Vantaan varhaiskasvatus tekee yhteistyötä etenkin Helsingin yliopiston ja Laurean ammattikorkeakoulun kanssa, jotta työn ohella voi pätevoityä joko varhaiskasvatuksen opettajaksi tai sosionomiksi. Pätevoityminen ottaa aikaa ja ensikädessä on lisätty avustavan henkilöstön määrää alueen ja päiväkodin tarpeiden mukaisesti.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat

Hoitamatta olevien vakanssien ja ei-kelpoisten opettajien ja erityisopettajien osuus
varhaiskasvatuksessa

Toisen asteen koulutusvalinnat sukupuolen mukaan

Variasta koulutuksen jälkeen työllistyneet 1 v. tutkinnon jälkeen

Tavoite 5 - Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuolella on suuri merkitys yhteiskunnassa ja sukupuolten välillä voidaan osoittaa myös suuria eroja esimerkiksi tuloissa ja varallisuudessa, erilaisissa yhteiskunnallisissa ongelmissa, hyvinvoinnissa ja terveydessä sekä eri palvelujen käytössä.

Sukupuolten tasa-arvo päätöksenteossa ja palveluissa

Sukupuolen merkitys ja pahimmillaan välillinen syrjintä jäävät usein näkymättömiin, ellei sukupuolta tarkastella erikseen tai yhdessä mm. iän, alkuperän, terveydentilan tai vakaumuksen kaltaisten henkilöön liittyvien perusteiden kanssa. Koska julkiset palvelut on tarkoitettu kaikille, kunnan tulee huolehtia siitä, että kaikki sukupuolet pystyvät hyötymään verovaroin kustannetuista palveluista oikeudenmukaisesti ja tarpeidensa mukaisesti. Vantaan tasa-arvotyössä tätä asiaa pyritään varmistamaan sukupuolitietoisien budjetoinnin avulla. Lyhyesti sanottuna menetelmä tarkoittaa sitä, että sukupuolinäkökulma ja tasa-arvon edistäminen sekä resurssien oikeudenmukaisen käytön arviointi tuodaan mukaan tavanomaiseen talousarviotyöhön ja sen eri vaiheisiin ja tarvittaessa tehdään tasa-arvotietoisia muutoksia itse palveluihin ja niiden rahoitukseen talousarviossa.

Sukupuoli- ja tasa-arvotietoinen toiminta kohtaa haasteita. Esimerkiksi sukupuolen huomioivaa Vantaan-tasoista tilastotietoa tai laadullista tietoa ei saada, hankita tai käytetä, vaikka velvoitteet tähän ovat yksiselitteiset sekä tasa-arvolain että kaupungin johdon päätösten suunnasta. Tällöin edellytyksiä tasa-arvotyölle ja esimerkiksi sukupuolitietoisien budjetoinnin soveltamiselle ei ole. Lisäksi tasa-arvotietoista toimintaa pidetään tarpeettomana tai toimijoiden henkilökohtaisen kiinnostuksen asiana ja siten vapaaehtoisena lisänäkökulmana päätöksenteossa ja palvelutuotannossa.

Mitä kouluissa ja oppilaitoksissa tehdään seksuaalisen häirinnän kitkemiseksi?

Sukupuolisen ja seksuaalisen häirinnän ennalta ehkäiseminen kuuluu koulun ja oppilaitoksen lakisääteisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun piiriin. Käytännössä tällainen työ on osa yhteisöllistä oppilashuoltotyötä, joka kuuluu kaikille koulun aikuisille, mutta sitä koordinoi ja kehittää koulun oppilashuoltoryhmä. Keinot seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn ovat osin samoja kuin kiusaamiseen ylipäänsä. Ennaltaehkäisyssä tärkeää on luottamuksellisen ja yhteisöllisen ilmapiirin vahvistaminen yksittäisten oppilaiden kohtaamisissa, luokassa ja koko kouluyhteisössä. Monissa kouluissa ja oppilaitoksissa tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa ja oppilaat ovat mukana suunnittelussa kouluyhteisössä. Seksuaalikasvatus on tärkein työkalu häirinnän ennaltaehkäisyn näkökulmasta, koska se antaa lapselle ja nuorelle tietotaitoa, jonka pohjalta hän pystyy tekemään vastuullisia päätöksiä. Osaamista seksuaalisuudesta on lisättävä, jotta voimme kohdata ja ymmärtää mitä seksuaaliväkivalta tai häirintä pahimmillaan rikkoo. Lapsen on ensin saatava sanat seksuaalisuuden moninaisuudesta, jotta voi tunnistaa, kun omia rajoja rikotaan.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Naisten osuus kaupunginvaltuustossa

Isien osuus vanhempainrahan saajista

Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana

Tavoite 6 - Puhdas vesi ja sanitaatio

Vantaalaiset saavat nauttia puhtaasta vedestä ja turvallisesta viemäriverkostosta.

Ilmastonmuutoksen myötä suurimmat haasteet odottavatkin tulevaisuudessa. Miten varmistaa ylivuotovesien hallinta sateisuuden lisääntyessä?

Vantaan vesihuollosta vastaa Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY, joka on vastuussa myös vesijohtoveden laadusta ja viemäriverkostosta. Osana kunnallista järjestelmää yksittäisten kiinteistöjen ei tarvitse huolehtia veden laadusta, vaan siitä vastaa HSY ja sitä valvoo kaupungin ympäristöterveydenhuolto. Veden laatu sekä viemäriverkoston toiminta on tästä syystä Vantaalla turvallista.

Kaikki kiinteistöt eivät kuitenkaan ole kunnallisen järjestelmän piirissä. Arviolta 97 % vantaalaisista kiinteistöistä on liittynyt vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston. Verkoston ulkopuolella olevia kiinteistöjä on arviolta noin 1500. HSY:n alueella päivitetään parhaillaan vesihuollonkehittämissuunnitelmaa vuosiksi 2021-2030, jossa arvioidaan myös viemäröityjen alueiden ulkopuolisilla alueilla olevien alueiden vesihuollon tarvetta.

Jos tällaisella, järjestelmän ulkopuolella, olevalla kiinteistöllä juomaveden laadussa on puutteita tai jätevettä ei käsitellä oikein, hajuhaittojen lisäksi voi tilanne pitkittyessään aiheuttaa vaaran ihmisten terveydelle ja ympäristön pilaantumiselle. Riskien minimoimiseksi tulisi kartoittaa kaikki verkoston ulkopuolella olevat kiinteistöt, huolehtia ennaltaehkäisevästä valvonnasta ja pyrkiä siihen, että kaikki Vantaan kiinteistöt ovat osa kunnallista vesihuoltojärjestelmää.

Vantaalla on kymmeniä jätevedenpumppaamoita, joista osa sijaitsee vesistöjen läheisyydessä. Pumppaamoiden häiriötilanteissa ylivuotovesiä joudutaan usein johtamaan vesistöihin. Ylivuotoja tapahtuu erityisesti runsassateisina vuosina, joita Vantaallakin tulee olemaan enenevässä määrin ilmastonmuutoksen seurauksena. Vantaanjoen valuma-alueella, yläjuoksulla olevien Riihimäen, Hyvinkään ja Nurmijärven jätevedenpuhdistamoiden käsitellyt jätevedet kuormittavat myös meidän vesistöjämme.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Kokonaisfosforikuormitus jätevedessä (P) , g/as/vrk

Kokonaistypikuormitus jätevedessä (N), g/as/vrk

Biologinen hapenkulutus jätevedessä (BHK), g/as/vrk

Yhdyskunnan vedenkulutus, l/as/vrk

Vantaan jätevesiä käsittelevien, Viikinmäen ja Suomenojan puhdistamoiden, ylivuototilanteet sekä Vantaan pumppaamoiden ylivuodot vuonna 2020

Tavoite 7 - Edullista ja puhdasta energiaa

Vantaan tavoitteena on päästötön sähkön- ja lämmöntuotanto, energia- ja resurssitehokkuuden lisääminen sekä viisas energiankulutus. Haasteena on olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuden riittävän nopea parantaminen.

Kaupunki voi välillisesti vaikuttaa energiantuotannon ja -kulutuksen aiheuttamiin päästöihin muun muassa maankäytön ja rakentamisen ohjaamisella sekä vaikuttamalla kaupungin omistamien energialaitosten energialähdevalintoihin. Lisäksi kaupungilla on mahdollisuus toimia esimerkkinä ja jakaa tietoa hyvistä käytännöistä. Tavoitteena on luopua öljylämmityksestä omissa kiinteistöissään vuoteen 2030 mennessä. Öljylämmityskohteissa siirrytään suunnitelmallisesti maalämpöön. Maalämpöä on tarkoitus toteuttaa myös kaikissa niissä uudisrakennuksissa, joissa se on hiilineutraalein ja kustannustehokkain lämmitysmuoto. Myös aurinkosähköjärjestelmiä toteutetaan kaikkiin soveltuviin uudiskohteisiin.

Vantaa on mukana päästöttömien työmaiden green deal -sopimuksessa, jonka tavoitteena on fossiilisista polttoaineista luopuminen kaupungin työmailla vuoteen 2025 mennessä. Lisäksi vuoden 2030 loppuun mennessä työmailla käytettävistä työkoneista ja työmaiden kuljetuksista vähintään 50 prosenttia toimii sähköllä, biokaasulla tai vedyllä. Sopimuksen mukaisesti työmaiden päästöihin luetaan työkoneiden, sähkön ja lämmityksen sekä vaihteittain kuljetusten päästöt.

Vantaan Energia irti fossiilisista polttoaineista vuoteen 2026 mennessä

Vantaan Energian rooli hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa on merkittävä, sillä kaukolämmön tuotannosta syntyy nykyisin noin kolmannes koko Vantaan kasvihuonekaasupäästöistä. Vantaan Energia on tehnyt päätöksen luopua fossiilisista polttoaineista vuonna 2026. Vantaan Energian siirtyminen fossiilittomaan tuotantoon on tarkoitus toteuttaa uusiutuvien energialähteiden, jätteiden energiakäytöstä syntyvän energian ja energiavarastointiratkaisujen avulla. Suunnitelmissa on lopettaa turpeen käyttö vuonna 2021. Vantaan energian jätevoimalan jätteiden käsittelykapasiteettia laajennetaan vuonna 2022 sekajätteen lisäksi kaupan ja teollisuuden jätteisiin sekä vuonna 2024 korkeampaa käsittelylämpötilaa vaativiin jätteisiin. Suunnitelmiin kuuluu myös keskisyvän geotermisen lämpölaitoksen rakentaminen. Merkittävä osa kokonaisuutta on lämpöenergian kausivarasto, joka mahdollistaa alhaisen lämmitystarpeen aikana varastoidun lämmön käytön pakkaskaudella.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Yhdyskunnan sähkönkulutus yhteensä, GWh

Asumisen ja maatalouden sähkönkulutus, GWh

Teollisuuden sähkönkulutus, GWh

Palveluiden ja rakentamisen sähkönkulutus, GWh

Kaukolämmön tuotantotapaosuudet

Rakennusten lämmitystapa, rakennuksia lkm

Tavoite 8 - Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Koronapandemia on vaikuttanut Vantaalla työllisyyteen toimialoja ravistelevien muutosten kautta. Työnhakijoiden määrä kasvoi vuoden 2020 tammikuuta ja joulukuuta verratessa 75 %.

Koronapandemian vaikutukset työllisyyteen

Esimerkiksi eripituiset lomautukset, irtisanomiset sekä toimijoiden talousvaikeudet vaikuttavat työnhakijoiksi ilmoittautuneiden määrään pandemian seurauksena. Pandemian johdosta Vantaalla on herännyt erityinen huoli työttömänä olevasta 2 328 nuoresta. Joiltakin on jäänyt saamatta kesätyöpaikka. Toisilta taas on jäänyt saamatta se ensimmäinen tärkeä työpaikka. Vuonna 2021 kaupunki keskittyy tuottamaan alle 25-vuotiaille nuorille toimivia palveluita mm. hankkeiden avulla. Rahoitusta on saatu mm. Rinnalla kulkien nuorisotyöttömyys laskuun -hankkeelle. Hankkeessa tarjotaan alle 25-vuotiaille työttömäksi joutuneille nuorille yksilöllistä tukea.

Työllisyyden kuntakokeilu

Vantaa ja Kerava osallistuvat yhteistyössä työllisyyden kuntakokeiluun. Kokeilualueet vastaavat muun muassa henkilöasiakkaiden palvelujen neuvonnasta, ohjaus- ja palvelutehtävistä sekä eräiden harkinnanvaraisten etuuksien myöntämisestä ja eräiden työvoimapoliittisten lausuntojen antamisesta. Kuntakokeilun asiakkaita ovat työttömät työnhakijat, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan sekä kaikki alle 30-vuotiaat ja kaikki maahanmuuttajat sekä vieraskieliset.

Vantaan ja Keravan kuntakokeilussa tavoitteena on, että työnhakijat kohdataan yksilöllisesti, työnhaun vahvaan alkuun panostetaan, työnhakijan palvelutarve arvioidaan laaja-alaisesti ja asiakas ohjataan tehokkaasti palveluihin, kuten työllistymiseen, osaamisen palveluihin ja monialaisiin palveluihin.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Työllisyysaste

Työtapaturmat, tapaturmat/työpaikka

Nuorisotyöttömyys, (alle 25-vuotiaat) 15-24 -vuotiaasta väestöstä

Vieraskielisten työttömyys, kaikista vieraskielisistä

Tavoite 9 - Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja

Vantaalla edistetään kestävä teollisuutta, innovaatioita ja näitä tukevan infrastruktuurin rakentamista pääasiassa hankkeiden ja yhteistyöklustereiden avulla. Haasteena onkin uusien, hyvien toimintatapojen juurruttaminen.

Pääkaupunkiseudun ja KUUMA-kuntien yhteinen työssäkäyntialue on laaja. Asuminen ja työnteko tapahtuvat usein eri kunnissa. Kaupungit ovat profiloituneet eri tavoin ja tällä hetkellä korkeaa osaamista vaativat työpaikat ovat suurelta osin muualla kuin Vantaalla. Vantaan työpaikat ovat rakentuneet vahvasti rakentamiseen, kaupan alaan sekä lentoasemaan tukeutuviin palveluihin ja logistiikkaan.

Etenkin logistiikan ja kaupan aloilla digitalisaatio ja automaatio tulevat lähivuosina muuttamaan työllistymisen edellytyksiä ja vaikuttamaan Vantaalla olevien työpaikkojen määrään huomattavasti. Työvoiman osaamistason nostaminen ja yritysten toimintaympäristön kehitys ovat keskeisiä onnistumisen edellytyksiä. Yritysten kilpailukykyyn ja taloudellisen kasvun irtikykentä materiaalikulutuksesta on välttämätöntä hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamiseksi.

Vantaa tukee vastuullista liiketoimintaa

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimijoiden, yritysten sekä kaupungin yhteistyön avulla luodaan kokeilualustoja uusille ratkaisuille ja hankintamalleja kehittämällä uusia ratkaisuja pyritään saamaan laajemmin kaupungissa käyttöön. 6Aika CircularHoodFood -hanke kokeilee kaupunkiviljelyn skaalattavia mahdollisuuksia ja parantaa yhteyttä asukkaiden, yritysten ja kaupungin välillä. 6Aika Ilmastoposiitiiviset yritysalueet ja arvoketjut -hanke rakentaa materiaalien kiertotaloustoimijoiden verkostoa ja kartoittaa yhteistyömahdollisuuksia ilmastovaikutusten vähentämiseen ja kompensointiin. Ja 6Aika Hiilineutraalit ja resurssiviisaat yritysalueet -hankkeessa Petikko-Variston alueella kaupallisen alan yritysten kanssa on löydetty mm. valaisinteknologiaan liittyviä ratkaisuja ilmastopäästöjen vähentämiseksi.

Vantaa kasvattaa uusia yrittäjiä

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala on yhteistyössä Elinkeinopalveluiden kanssa tehnyt yrittäjyyskasvatuksen suunnitelman yrittäjyyden suosion kasvattamiseksi Vantaalla. Yrittäjyys esitellään uravaihtoehtona muiden rinnalla ja yrittäjyyteen tutustutetaan oppilaita ja opiskelijoita ala-asteelta korkeakouluihin saakka.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Työpaikkaomavaraisuus

KIBS (Knowledge Intensive Business Services - Osaamisintensiiviset alat: ne toimialat, joiden henkilöstöstä vähintään kolmanneksella on yliopistotasoinen koulutus)

Toimialojen työllistävyys

Tavoite 10 - Eriarvoisuuden vähentäminen

Asukkaiden ja alueiden välisten erojen kasvu ei ole tehdyistä panostuksista huolimatta pysähtynyt ja myös koronapandemia on vaikuttanut eriytymiskehitykseen. Erityisesti lasten, nuorten ja perheiden tuen tarve näyttää lisääntyneen. Erityisen vaikea tilanne on niillä lapsilla ja nuorilla, jotka ovat jo ennestään haavoittuvassa asemassa. Vantaalla on siis tarve jatkuville toimenpiteille asukkaiden ja alueiden hyvinvointierojen kaventamiseksi myös tulevina vuosina, myös koronan jälkihoidossa on tärkeää keskittyä eriarvoisuuden torjuntaan.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma ja Vantaan lähiöohjelma

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma (2019-2021) on osa kaupungin hyvinvointityötä asuinalueiden ja asukkaiden välisten hyvinvointierojen kaventamiseksi. Toimintaohjelmaa on päätetty jatkaa seuraavalle kaudelle. Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman kohdealueiksi on valittu asuinalueita, joiden asukkaiden sosioekonominen asema ja hyvinvointi ovat keskimääräisesti heikompia. Vantaa panostaa eriarvoisuuden kaventamiseen keskittymällä ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin sekä vahvistamalla vantaalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ja osallistua oman asuinalueensa kehittämiseen. Vantaa on myös mukana Ympäristöministeriön koordinoimassa lähiöohjelmassa vuosina 2020-2022. Vantaan lähiöohjelmakokonaisuus ”Raidekaupunkia rakentamassa” sisältää kolme hanketta, joiden tavoitteena on niin ikään ehkäistä asuinalueiden eriytymistä, lisätä asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta sekä vahvistaa alueiden elinvoimaisuutta.

Monimuotoisuutta kaupungin rekrytoinneissa

Kaupunki pyrkii etsimään keinoja edistää henkilöstön yhdenvertaisuutta ja laajaa monimuotoisuutta. Anonyymilla rekrytoinnilla pyritään osaltaan varmistamaan, että hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti. Kaupunki tekee tiivistä oppilaitosyhteistyötä työvoimavajealojen koulutusohjelmien kanssa. Huomiota kohdistetaan jatkossa enenevissä määrin ulkomailla tutkintonsa suorittaneiden pätevytymisopintopolkuihin. Kaupungin toimintayksiköt tarjoavat koulutuksen aikana harjoittelupaikkoja ja sijaisuuksia opintojen edistyessä mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi kaupunki tarjoaa kielikoulutusta vieraskielisille työntekijöille.

Haastavin tilanne on kaupunkistrategian ja johdon, kaupunkikulttuurin sekä kaupunkiympäristön toimialoilla. Vantaan asukkaista 21 % on vieraskielisiä ja esim. kaupunkiympäristön toimialalla vieraskielisiä työntekijöitä on 0,1 %. Jotta voisimme kehittää kaupunkia kaikkien vantaalaisten näköiseksi, tulisi jatkossa kiinnittää enemmän huomiota työntekijöiden monimuotoisuuteen.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Gini-kerroin (kuvaa tuloerojen suuruutta)

Sairastavuusindeksi Vantaan osa-alueilla vuonna (kartta)

Vieraskielisten työntekijöiden osuus kaupungin toimialoilla

Tavoite 11 - Kestävät kaupungit ja yhteisöt

Yleiskaava ohjaa kaikkea rakentamista kaupungissa ja se on kaupungin suurin ja vaikuttavin keino kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Vantaan yleiskaavassa 2020 otetaan huomioon kaikki kestävän kehityksen ulottuvuudet. Joskus ne ovat ristiriidassa keskenään, eikä absoluuttista totuutta kaikkein kestävimmästä maankäytön ratkaisusta ole aina olemassa.

Yleiskaava ohjaa kestävän kaupungin rakentamista

Kestävä kehitys asetettiin yleiskaavan 2020 tavoitteiden raamiksi: ei siis yhdeksi erilliseksi tavoitteeksi, vaan kehikseksi, jonka sisällä toimitaan. Vantaan tavoitteena on tiivistää yhdyskuntarakennetta siellä, missä rakentamista jo on ja jättää siten viheralueille ja kasvulliselle maalle tilaa rakennettavien alueiden ulkopuolella. Asunnot, työpaikat ja palvelut rakennetaan lähelle raideliikenteen pysäkkejä, jolloin ihmisten on mahdollista tehdä päivittäiset matkansa jalkaisin, pyörällä tai joukkoliikenteellä. Lisäksi Vantaalle rakennettavan ratikan kehityskäytävä kytkee kaupunkiseudun verkostoihin myös eriytymiskehityksen uhkaamia alueita.

Kestävän liikkumisen edistäminen

Kaupungin tavoitteena on ympäristöystävällisten liikkumismuotojen edistäminen. Maankäytön kehittäminen erityisesti asemien läheisyydessä, suunnitteilla olevan ratikan varrella ja muilla hyvän joukkoliikenteen alueilla tuovat kestävät liikkumismuodot entistä houkuttelevammaksi yhä useammalle. Vantaalla on aloittamassa lähivuosina myös useita uusia bussiliikenteen runkolinjoja, joiden sujuvasta liikennöinnistä huolehditaan mm. parantamalla pysäkkijärjestelyjä ja vahvoin liikennevaloetuksin. Pyöräliikenteen edellytyksiä kehitetään ensi vaiheessa parantamalla laatukäytäviä ja pääreittejä, joilla pyritään sujuvaan pyöräilyyn mm. suorien linjauksin, toimivin liikennevalojärjestelyin, reunakivettömien risteysjärjestelyin sekä hyvällä opastuksella. Yleiskaavaan merkityt pyöräliikenteen baanat ohjaavat suunnittelua pidemmällä aikavälillä.

Kaupunki toimii esimerkkinä

Vantaan kaikki omat opetus- ja päiväkotirakennukset sekä toimistorakennukset toteutetaan A-energialuokkaan. Kaupunki edellyttää resurssi- ja energiatehokkuutta suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa sekä tontinluovutusehdoissa ja maankäyttösopimuksissa. Esimerkkinä kestävän kehityksen rakentamisesta toimii Vaaralanpuiston päiväkotikoti, joka seisoo energiapaalujen varassa ja hyödyntää lisäksi aurinkosähköä ja -lämpöä. Rakennuksessa on käytössä matalaenergiailmanvaihto. Myös rakennuksen muodot ja rakenteet ovat energiatehokkaita.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Ilmanlaatu huono tai erittäin huono, tuntia vuodessa

Kulikutapajakauma

Liikennekäytössä 31.03.2021 olevat henkilöautot

48 % vantaalaisista asui alueella, jossa asukastiheys oli vähintään 50 asukasta/ha

Tavoite 12 - Vastuullista kuluttamista

Kaupungilla on edellytykset vaikuttaa kuluttamisen vastuullisuuteen. Yhä enemmän pitäisi tehdä yhdessä vastuullisen ajattelutavan muutoksen aikaansaamiseksi. Vastuullinen Vantaa tehdään yhdessä asukkaiden, yritysten ja muiden kumppanien kanssa.

Kaupunki vaikuttaa yritysten vastuullisuuteen

Kaupungin budjetista yli puolet käytetään hankintoihin eli palvelu- ja tavaraostoihin, investointeihin ja urakoihin. Tästä syystä on tärkeää nähdä ne muunakin kuin vain kilpailuttamisena. Kaupungin strategiset painopisteet hankinnoissa ovat hiilineutraalius, kiertotalous, innovaatiot, ihmisoikeudet ja työelämän oikeudet hankinnoissa, yhteiskuntavastuun sosiaalinen näkökulma, osallistaminen sekä lainmukaisuus ja tehokkuus.

Hankinnan palveluyksikössä on kehitetty toimintamalli vastuullisuusnäkökulmien huomioimisesta hankintojen valmistelussa. Hankinnan ammattilaisista, juristeista ja vastuullisuusasiantuntijoista koostuva arviointiryhmä on hankinta-asiantuntijan tukena arvioimassa kunkin hankinnan vastuullisuusvaatimuksia ja riskejä. Hankintaprosessissa käydään läpi vastuullisuuden ympäristö-, sosiaalinen ja taloudellinen ulottuvuus. Esimerkiksi tarjouskilpailussa voidaan asettaa kriteereitä, jotka edellyttävät toimittajalta resurssien tehokasta käyttöä, vaarallisten kemikaalien käyttöön liittyviä rajoituksia ja työoikeuksien toteutumista. Vantaa on mukana kahdessa kestävien hankintojen green deal -sopimuksessa, joilla tavoitellaan päästöjen vähentämistä työmailla ja lasten kemikaalialtistuksen vähentämistä päiväkodeissa hankintojen kautta. Lisäksi Vantaa on tehnyt pitkäjänteistä työtä hankinnoilla työllistämisessä.

Yritysten vastuullisuuteen vaikutetaan myös konserniyhteisöjen omistajaohjauksessa.

Omistajapoliittisten linjausten yleisessä osassa linjataan, että yhteisöjen tavoitteet asetetaan siten, että ne tukevat kaupunkistrategiaa ja ovat selkeitä sekä mitattavia. Tavoitteita asetetaan talouteen, toiminnan laatuun, henkilöstöön ja ympäristövastuuseen liittyen. Lisäksi suurille yhtiöille asetettiin yhteisökohtaisissa omistajapoliittisissa linjauksissa vastuullisuuden osalta omat pitkän aikavälin tavoitteet, joissa kuvataan yhtiön toiminnassa huomioitava sosiaalinen, taloudellinen tai ekologinen vastuu.

Vastuullisia kuluttajia kasvatetaan kouluissa ja päiväkodeissa

Vantaan kasvatustoimintaa ohjaavat opetus- ja kasvatussuunnitelmat, joiden yksi lukuisista tavoitteista on kasvattaa lapsia ja nuoria kestävään tulevaisuuteen. Vastuullinen kuluttaminen on yksi oleellinen taito kestävän tulevaisuuden kannalta. Vastuullisen kuluttamisen sisältöjä opetetaan oppiaineiden sisällä ja erilaisilla kampanjoilla. Kulutuskäyttäytymisen kasvattaminen on kuitenkin haastava asia, sillä sen sitominen oppiainerakenteeseen ei välttämättä ole helppoa ja kestävä kuluttajuus vaatii osin muutosta nykyisiin talousnormeihin. Koulutus ei ole tottunut olemaan yhteiskuntaa muuttava tekijä. Olemme kuitenkin tottuneet opettamaan esim. jätteiden vähentämistä ja antamaan tietoa kestävän kuluttajuuden pohjalle, joten pohja on lupaava. Opetus- ja kasvatussuunnitelmien muuttuessa mukaan on tullut ilmiöoppiminen ja laaja-alaiset taidot, jolloin kokonaisuuksien käsittely helpottuu. Seuraavaksi tarvitaan rohkeutta lähteä muuttamaan käsityksiämme. Ruusuvuoren koulussa ”Korso valittaa” -toiminnassa tätä onkin jo aloitettu.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Jätteenpolttoon toimitetun yhdyskuntajätteen määrä

Kokonaisbiojäte per ruokailija, Vantin hallinnoimat päiväkodit, koulut ja oppilaitokset

Tavoite 13 – Ilmastotekoja

Vantaa on asettanut kaupunkistrategiassaan tavoitteeksi hiilineutraaliuden vuoden 2030 loppuun mennessä. Haastavinta päästövähennysten saavuttaminen on liikenteen sekä energiantuotannon ja energiankulutuksen sektoreilla.

Resurssiviisauden tiekartta johdattaa hiilineutraaliuteen

Olemme sitoutuneet vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 1990 päästöihin verrattuna ja kompensoimaan jäljelle jäävät päästöt esimerkiksi hiilinieluin ja rahoittamalla vähähiilisyyteen tähtääviä hankkeita muualla. Päästöjä seurataan vuosittaisilla pääkaupunkiseudun päästölaskelmilla. Tavoitteen saavuttamiseksi ja uusien ja tehokkaampien toimintatapojen edistämiseksi laadittiin vuonna 2018 resurssiviisauden tiekartta ja toimialakohtaiset toteutussuunnitelmat. Tiekartan avulla tavoitellaan hiilineutraalia ja jätteen- ja tulevaisuuden kaupunkia, jossa luonnonvarojen käyttöä säästeliäästi – samalla luoden edellytyksiä kestäväälle hyvinvoinnille. Tiekartalla edetään neljällä kaistalla, jotka ovat energiantuotanto ja -kulutus, yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, kulutus ja materiaalit sekä vastuullinen vantaalainen. Kaupunki myös minimoi riskit ilmastonmuutoksen aiheuttamille muutoksille sopeutumisen toimenpitein. Sopeutuminen on otettu huomioon kaupungin riskienhallinnassa. Ilmastotavoitteet koskevat kaupunkiorganisaation lisäksi kaupunkilaisia ja Vantaalla toimivia yrityksiä ja yhteisöjä. Kaupungin tavoitteena on, että vantaalainen elämäntapa on kestävä ja perustuu hyvään luontosuhteeseen. Vantaalaiset yritykset ja yhteisöt kantavat ympäristövastuunsa.

Kulutuksen hiilijalanjälkeä pienentämässä

Kaupungin ateriapalveluiden hiilijalanjälki määritettiin syksyllä 2020, tavoitteena hiilijalanjäljen pienentäminen. Tulokseksi saatiin, että 80 % ateriapalveluiden hiilijalanjäljestä tulee tarjottavan ruuan alkutuotannosta. Seuraavaksi merkittävin hiilijalanjäljen aiheuttaja on ruokahävikki 11 % osuudella. Syksyllä 2021 Vantaan kouluissa otetaan käyttöön ilmastoystävällistä pääruokavaihtoehtoa kuvaava merkki, Hiilidiili. Merkin saavat merkittävästi keskimääräistä pienemmän hiilijalanjäljen pääruuat. Tällaisia ruokia ovat tulosten mukaan kasvisruuat, jotka eivät sisällä paljon juustoa. Hiilidiiliin lisäksi päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten ruokaloissa kasvisruoka on siirretty linjastoissa ensimmäiseksi ja kerran viikossa, kasvisruokapäivänä, molemmat ruokavaihtoehdot ovat kasvisruokaa. Lisäksi palveluntuottajat ovat sitoutuneet seuraamaan biojätteen määrää ja raportoimaan siitä kaksi kertaa vuodessa tai tarvittaessa. Tavoitteena on uudistaa ruokalistoja niin, että ruokalistojen hiilijalanjälki pienenee jatkossa. Syksyllä 2021 Hiilidiili laajenee myös sähköautokokeiluun oppilaskuljetuksissa.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Kasvihuonekaasupäästöjakauma

Hiilinielujen suhde kasvihuonekaasupäästöihin

Päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa tarjotaan joka päivä kasvisruokaa sekaruuan rinnalla ja kerran viikossa on kasvisruokapäivä, jolloin tarjolla on kaksi kasvisruokavaihtoehtoa

Tavoite 14 - Vedenalainen elämä

Vaikka Vantaa ei ole meren rannalla, vaikutamme jokiemme kautta myös Itämeren tilaan. Siksi Vantaa tukeekin toimillaan Itämerihaasteen tavoitteita. Haasteena ovat jokien laajat valuma-alueet, jotka vaikeuttavat esimerkiksi päästölähteiden selvittämistä.

Vantaa on virtavesien kaupunki

Vantaan maisemaa ovat merkittävästi muovanneet Vantaanjoki ja sen suurin sivuhaara, Keravanjoki. Näiden jokien lisäksi Vantaalla on lähes 60 nimettyä puroa ja 14 nimettyä vesialuetta, jotka ranta-alueineen toimivat ekologisina käytävinä niin kaloille kuin linnuille, hyönteisille, nisäkkäille ja kasveille. Vantaan alueella on kaksi Euroopan unionin tiukasti suojelemaa lajia: saukko ja vuollejokisimpukka. Myös uhanalainen meritaimen nousee Vantaan jokiin ja puroihin kutemaan syksyisin. Vantaanjoen Natura-aluetta on kunnostettu mittavilla hankkeilla ja esimerkiksi nousuesteiden poistaminen on mahdollistanut kalakannan elpymisen. Vantaanjoki on merkittävin vuollejokisimpukan esiintymisalue Suomessa arviolta 2 miljoonalla yksilöllä.

Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelman ympäristötavoitteena oli estää vesien tilan heikkeneminen ja saavuttaa vuoteen 2015 mennessä vähintään hyvä tila, mutta alun perinkään tavoitteeseen ei arvioitu päästävän. Osalle Uudenmaan vesistöjen pintavesistä onkin nyt asetettu tavoiteajaksi vuosi 2021 tai 2027. Vantaanjoen alueen vedenlaatua tarkkaillaan usealla tarkkailupisteellä, joiden tulokset raportoidaan vuosittain. Vedenlaatua ylläpidetään erityisesti alivirtaaman aikana lisäjuoksutuksilla Päijännetunnelista sekä Silvolan tekojärvestä. Vantaan purojen vedenlaatu vaihtelee huonosta erinomaiseen, mutta kokonaisuudessaan purot ovat vedenlaadullisesti vähintään tyydyttävällä tasolla. Kuusijärven vedenlaatu on ollut hyvä viime vuosien aikana.

Purotalkkarit työssään

Vantaalla on ollut tavoitteena lisätä virtavesien elinvoimaisuutta, kehittää vesistömaiseman monimuotoisuutta, parantaa vedenlaatua ja osallistaa kuntalaisia pienvesien hoitamisessa ja kunnostamisessa. Vantaan pienvirtavesiä on kunnostettu useina vuosina kesäksi palkattujen purotalkkareiden toimesta. Purotalkkarit ovat järjestäneet kutusoraikkotalkoita sekä siivonneet puroja roskista. Puroluontoa pyritään turvaamaan myös purokäytävämitoituksella, joka ohjeistaa uusilla kaava-alueilla jättämään puroille tilaa elää ja mutkitella.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Vantaalla jokien ekologinen tila on tyydyttävä

Vuonna 2020 oli 35 päivää, jolloin Keravanjoen uimarannoilla ei suositeltu uimista ollenkaan. Lisäksi Leppäkorven uimarannalla ei suositeltu uimista 3 päivän ajalla

Tavoite 15 - Maanpäällinen elämä

Luonnonsuojelualueet ovat keskeisessä asemassa luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja uhanalaisten lajien suojelussa. Vantaalla kaupunkia tiivistetäänkin lähiluontoa vaalien. Luonnonsuojelun lisäksi hyvän luontosuhteen ylläpitäminen on tärkeää luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Vantaalla on vuodesta 2015 asti tuettu luontosuhdetta lähiluontoteemavuosien avulla, joiden teemana ovat olleet niin virtavedet kuin metsät ja ötökätkin. Vuosiin on liittynyt luontoviestintää ja teemavuoteen liittyviä tapahtumia sekä vuodesta 2017 eteenpäin lähiluonto-oppaita, jotka ovat olleet auttamassa vantaalaisten hyvän luontosuhteen rakentamisessa.

Viheralueet turvaavat laajaa luonnon kirjoa

Vantaalla on useita luonnonsuojelulailta rauhoitettuja luonnonsuojelualueita sekä luontotyyppirauhoituksia, kuten pähkinäpensaslehtoja ja tervaleppäkorpia. Luonnonsuojelualueet ovat keskeisessä asemassa uhanalaisten lajien suojelussa, esimerkiksi Mätäojan luonnonsuojelualue perustettiin uhanalaisen kämmekän sääskenvalkun ja erittäin uhanalaisen hyönteisen halavasepikän suojelemiseksi. Uudessa yleiskaavassa esitetään uusia, luonnonsuojeluun tarkoitettuja, suojelualuevarauksia on n. 800 hehtaaria. Suojelualueiden lisäksi yleiskaavassa osoitetaan virkistysalueille ja purojen varsille luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita (luo-alueita) yhteensä 780 hehtaaria. Luontoalueiden verkostoa tuetaan yleiskaavassa osoitetuilla ekologisilla runkoyhteyksillä, joiden tavoitteena on turvata eliölajien liikkumista ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

Vantaan metsien annetaan uudistua pääosin luontaisesti, avohakkuista ei tehdä ja tärkeiden elinalueiden hoidolla pyritään pitämään alueita sopivina uhanalaisille lajeille. Luonnonhoidon resurssit ovat hyvin rajalliset ja vähäiset voimavarat on kohdistettu kaikkein uhanalaisimpien lajien elinympäristöjen ylläpitoon, kuten erittäin uhanalainen viheryökkösen ja erityisesti suojeltavan purtojuurisurviaiskoin elinpaikkojen säilyttämiseen avoimina ympäristöinä. Vantaan väestö kasvaa jatkuvasti, mikä luo suurta painetta rakentamisen sekä luontoalueiden kulutuksen lisääntyessä.

Vieraslajien torjunta Vantaalla

Kaupunki hävittää omilla maillaan haitallisista vieraslajeista erityisesti jättiputkea ja kurturuusua. Lisäksi jo monena kesänä on pidetty puotalkkareiden ja lähiluonto-oppaiden johdolla jättipalsamitalkoita, joissa kasveja on kitketty purojen varsilta. Kaupunki myös kannustaa ja ohjeistaa asukkaitaan hävittämään haitallisia vieraslajeja pihoiltaan ja lähiympäristöstään. Muiden vieraskasvilajien torjunta on ollut satunnaista. Vieraslajien torjunnan tehostamisessa tärkeä kehityskohde on Vantaan puuttuva vieraslajistrategia.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Luonnonsuojelualueiden osuus maa-alasta (%)

Uuden yleiskaavan luonnonsuojelualuevaraukset

yli 80 vuotiaita puita Vantaalla

Ekologiset yhteydet (kartta)

Vieraslajitalkoiden määrä

Tavoite 16 - Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta

Eriarvoisuuden kokemus ja syrjäytyminen lisäävät turvattomuutta sekä tunnetta siitä, ettei omilla teoilla ole merkitystä. Onkin koko Vantaan edun mukaista huolehtia, että jokaisella vantaalaisella on yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään.

Turvallisuustyö Vantaalla

Vantaan tämänhetkiset turvallisuushaasteet liittyvät usein syrjäytymiseen ja koronaan. Tilastot kertovat kotihälytysten, väkivaltarikosten sekä huumausainerikollisuuden lisääntymisestä. Pandemia näkyy lähisuhdeväkivallan, rikosten ja häiriöiden siirtymisessä koteihin. Samalla mielenterveys- ja päihdepalveluiden tarve on kasvanut. Omaisuusrikosten määrä sen sijaan on vähentynyt. Kouluväkivalta, nuorten tekemä väkivalta yleensä sekä nuorten häiriökäyttäytyminen ja päihteiden käyttö ovat lisääntyneet. Vantaalla ei ole havaittavissa selkeää jengiytymistä nuorison keskuudessa, mutta kehityssuunta ja roadman-kulttuurin ihannointi herättävät huolta.

Koettu turvallisuus ei aina kerro todellisesta turvallisuustilanteesta. Joskus turvattomuuden kokemus heijastelee enemmän ihmisten pelkoja ja huolia. Tutkimuksissa saatujen vastausten perusteella huolta aiheuttavat päihtyneiden ihmisten käytös sekä avoin huumekauppa. Eri suuralueiden välillä ei ollut suuria eroja, mutta kaupunginosien välillä niitä löytyi. Poliisin ja vartijoiden näkyvyyden kerrottiin lisäävän turvallisuuden tunnetta.

Turvallisuusuuhkien vähentämisessä keskeistä on osallistava ja tasavertainen turvallisuussuunnittelu, turvallisuuskulttuurin parantaminen sekä turvallisuusjohtamisen vahvistaminen ja syrjäytymiseen puuttuminen. Lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyn ohjelma ja RAD-hanke, jonka tavoitteena on väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy, tarjoavat keinoja tarttua hankaliin asioihin. Kaikkein tuloksellisinta on lapsiin ja nuoriin kohdistuva ehkäisevä työ. Siihen kuuluu mm. päihdekasvatus, varhainen puuttuminen sekä jalkautuva ja etsivä työ. Kokoontumispaikkoja ja mielekästä tekemistä tulisi tarjota enemmän. Tietoa pitäisi lisätä ja päihdepalveluiden ja hoitoon pääsyn kynnystä madaltaa. Resursseja tulisi ohjata pysyvästi sinne, missä niitä eniten tarvitaan.

Äänestysaktiivisuus huolettaa

Vantaalla äänestysaktiivisuus etenkin kuntavaaleissa on alhainen. Vantaalaisia halutaankin kannustaa vaikuttamaan kuntansa tulevaisuuteen monin tavoin. Kivistössä ja Koivukylässä on huomioitu ennakoäänestyspaikkojen mahdollisimman keskeinen sijainti, ettei äänestämään tarvitsisi erikseen lähteä, vaan äänestää voisi vaikka kauppareissulla. Lisäksi kuntavaalien ennakoäänestyksessä oli viisi ulkoäänestyspaikkaa eri puolilla Vantaata, jotta äänestäminen koettaisiin turvallisena koronapandemian aikana.

Lisäksi Vantaalla on järjestetty kampanjoita tavoittamaan erityisen alhaisten äänestysprosenttien ryhmiä. Lasten ja nuorisovaaleilla pyritään tuomaan äänestäminen osaksi vantaalaisuutta jo ennen täysi-ikäisyyttä. Nuorten äänestysaktiivisuutta tuetaan myös Mihin äänestäminen vaikuttaa - keskustelutilaisuudella, vaalivisalla Discord-alustalla sekä nuorilta nuorille kuntavaalipaneelissa. Vammaisten äänestysaktiivisuuteen panostetaan varmistamalla äänestyspaikkojen fyysinen esteettömyys sekä äänestysvirkaileijoiden valmius avustaa tarvittaessa. Vieraskielisten äänestysaktiivisuutta on pyritty nostamaan viestimällä vaaleista seitsemällä yleisimmällä Vantaalla puhutulla vieraalla kielellä.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Rikollisuusaste, rikokset/1000 asukasta

Äänestysaktiivisuus, kuntavaalit

Äänestysaktiivisuus, eduskuntavaalit

Katuturvallisuusindeksi

Tavoite 17 - Yhteistyö ja kumppanuus

Vantaan tavoitteena on strategiansa mukaisesti profiloitua vahvasti kansainvälisenä kaupunkina ja olla aktiivinen toimija kansainvälisissä verkostoissa. Vantaan kansainvälisten verkostojen ja hankeyhteistyön avulla edistetään kestävästä kehitystä. Ne ovat avainasemassa parhaiden käytäntöjen oppimiseen vertaiskaupungeilta – ja samalla tiedon jakamiseen kansainvälisille kumppaneille Vantaan omista hyvistä toimintatavoista. Toteutuakseen työhön tarvitaan riittävät resurssit.

Esimerkkejä verkostoista ja hankkeista

Eurocities

Vantaa toimii 190 suuren eurooppalaisen kaupungin Eurocities-verkostossa. Hyviä käytäntöjä jaetaan verkoston forumeilla ja työryhmissä, joista Vantaa on aktiivinen mm. ympäristöön ja sosiaalisiin asioihin keskittyvissä ryhmissä.

Nordic Safe Cities

Pohjoismaisten kaupunkien verkostossa jaetaan ja kehitetään hyviä toimintatapoja turvallisuuden lisäämiseksi, vastakkainasettelun vähentämiseksi ja ekstremismin torjumiseksi.

UNESCO Global Network of Learning Cities

Verkosto tukee ja kehittää elinikäisen oppimisen tapoja kaupungeissa vertaisoppimisen avulla ja edistää jokaisen 17 kestävästä kehityksen tavoitteen toteutumista.

CIRCulT

Vantaa on kumppanina 31 partnerin Horizon-hankkeessa CIRCulT - Circular Construction in Regenerative Cities, joka toteutetaan vuosina 2019-2023. Tavoitteena on kokeilla ja kehittää innovatiivisia ratkaisuja suljettuun materiaali- ja energiatalouteen rakennetussa kaupunkiympäristössä.

EU Urban Agenda partnership for Innovative and Responsible Public Procurement

Vantaa on ollut mukana vastuullista hankintaa kehittävässä Urban Agenda-kumppanuusyhteistyössä ”Partnership for Innovative and Responsible Public Procurement” vuosina 2017-2020. Yhteistyössä on kehitetty kaupungeille innovaatioiden luomista ja kestävästä toimintaa tukevien hankintastrategioiden ja –tapojen kehittämistapoja.

Urbaania Kasvua Vantaa

EU:n Urban Innovative Actions -rahoituksella vuosina 2019-2022 toteutettava Urbaania Kasvua Vantaa -hanke luo vastuullisuutta työelämään laajan kumppaniverkoston avulla. Verkostoon kuuluu korkeakouluja, tutkimuslaitoksia, kauppakamari sekä useita yrityksiä. Urbaania Kasvua Vantaa luo uusia ratkaisuehdotuksia yritysten henkilöstön osaamistason nostamiseen, työvoiman hankintaan sekä teknologiseen muutokseen.

Avia-verkosto ja Green Deal Manifest

Avia-verkoston on yli 30 Helsinki-Vantaan lentoaseman alueen yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin toimijan verkosto. Avia-verkosto julkaisi maaliskuussa 2021 Green Deal -manifestin, jolla verkosto haluaa tehdä Helsinki-Vantaan lentoasemasta ja Vantaan Aviapolis-alueesta maailman ilmastoystävällisimmän ja kestävimmän lentokenttäalueen. Tavoitteena on olla kansainvälinen

edelläkävijä puhtaan ja älykkään liikkuvuuden edistämässä ja luoda uudenlaista vastuullista matkailua ja liikennettä, joka kunnioittaa ympäristöä ja luo uusia työpaikkoja ja hyvinvointia.

Indikaattorit:

Ei indikaattoria

Johtopäätökset

Vantaalla tehdään valtavasti toimia kestävän kehityksen arvojen mukaisesti. Oma työtä tehdään sitoutuneesti ja sydämellä, oli kyse sitten kaavoituksen valmistelusta tai sairaiden hoidosta. Suuri määrä asiantuntijoita ja johtoa työskentelee väsymättä vantaalaisten ja maapallon hyvinvoinnin turvaamiseksi, usein myös oman hyvinvointinsa kustannuksella, kuten olemme saaneet huomata erityisesti pandemian aikana.

Vuosina 2020-2021 kaupungissa on toiminut valtuustokauteen sidottu poikkihallinnollinen vastuullisuuden strategiateeman johtoryhmä, jonka tehtävänä on ollut vastuullisuuden horisontaalinen johtaminen. Vastuullisuuden toteutuminen edellyttää sitoutunutta pitkän aikavälin strategista suunnittelua, johtamista ja siihen kohdennettuja resursseja. Kuntien perustehtävään, kuntalain nojalla, kuuluu kestävän kehityksen edistäminen ja monet kunnan perustehtävät tekevät sitä luonnostaan. Siten kestävän kehityksen tarkkailu Vantaan tulevilla strategiakausilla ja sitominen kaupungin strategiaan sekä talouden suunnitteluun olisi luonnollinen kehityksen suunta.

Kaupungin ensimmäinen kestävän kehityksen VLR-raportti on läpileikkaus kaupungilla tehtävään kestävän kehityksen tavoitteiden mukaiseen työhön ja se osoittaa kehityskohteita, joiden perusteella kaupunki voi kehittää toimintaansa. Nykyisen valtuustokauden strategiassa ja sen ohjelmissa korostuvat tavoite 8, ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, tavoite 11, kestävät kaupungit ja yhteisöt sekä tavoite 10, eriarvoisuuden vähentäminen. Sen sijaan tavoitteet 6 puhdas vesi ja sanitaatio sekä 14 vedenalainen elämä eivät saaneet yhtään mainintaa, minkä voidaan osittain päätellä tavoitteen 6 osalta johtuvan puhtaan veden ja sanitaation jo pitkään jatkuneesta erinomaisesta tilasta ja tavoitteen 14 osalta alatavoitteiden meriin keskittyvästä näkökulmasta. Vantaan toiminta kuitenkin vaikuttaa näidenkin tavoitteiden toteutumiseen ja niihin liittyy riskejä tulevaisuudessa, joten nekin olisi syytä ottaa huomioon strategisella tasolla. Lisäksi tavoitteet 1 ei köyhyyttä, 2 ei nälkää, 5 sukupuolten tasa-arvo, 7 puhdasta ja edullista energiaa, 9 kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja ja 15 maanpäällinen elämä mainittiin kukin vain muutaman kerran strategiassa tai sen ohjelmissa. Tämä siitäkin huolimatta, että esim. sukupuolten tasa-arvon edistäminen kunnissa on laissa määrätty ja puhtaat energiamuodot sekä kestävä teollisuus ja infrastruktuuri on välttämättömyys kaupungin hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.

Raportin työstön aikana itse raportin kehityskohteiksi on tunnistettu tarve kaupungin kestävän kehityksen mukaisen toiminnan yksityiskohtaisemmalle tarkastelulle, uusien indikaattoreiden kehittämiseksi sekä raportointimuodon uudistamiselle. Tulevaisuudessa olisi tärkeää käydä laajoja keskusteluja toimialojen ja yksiköiden kanssa sekä järjestää avoimia foorumeita, joiden avulla varmistetaan, että raportissa on kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta oleellisin tieto. Nyt tehdyssä raportissa yhdeksänhenkinen asiantuntijatyöryhmä, jossa oli edustus kaupungin jokaiselta toimialalta, toimi rajallisella aikaresurssilla ja näissä raameissa valitsi tarkemmin esiteltävät aiheet sekä indikaattorit. Työn pohjalta on kuitenkin puuttunut selvitykseen perustuva kokonaiskuva Vantaalla tehtävästä kestävän kehityksen työstä ja aika paneutua laajaan teemaan huolella. Kokonaiskuvaan tulisi sisältyä puuttuvan tiedon tunnistaminen ja sen pohjalta tehtävä arvio siitä, millaista tietoa raporttia varten tulee tuottaa. Esimerkiksi eri väestöryhmiä erittelevän tiedon kerääminen on Vantaalla vähäistä ja juuri sellainen tieto on oleellista, jotta on mahdollista toteuttaa Agenda 2030 henkeä — ketään ei jätetä jälkeen. Lisäksi kehitys on ajanut tekstimuotoisten raporttien ohi. Raportin esitysmuotoa olisi pohdittava ja mahdollisesti seurattava Helsingin 2021 VLR-raportin jäljeltä verkkosivupohjaisessa raportointimuodossa.

Kestävän kehityksen tavoitteet on suunniteltu ohjenuoraksi maailman jokaisen valtion kestäväille tulevaisuudelle. Sen vuoksi tavoitteiden alatavoitteet painottuvat monin kohdin kehittyvien maiden

haasteisiin, eivätkä ne yksinään riitä ohjaamaan Vantaan kaltaisen kunnan toimintaa. Tästä johtuen olisi tärkeää muodostaa kestävän kehityksen tavoitteiden pohjalta Suomen oloihin soveltuvat alatavoitteet, joita suomalaiset kunnat ja kaupungit voisivat käyttää oman toimintansa suunnittelun ja arvioinnin tukena.